

Dimitrije Bužarovski: *Vokalna simfonija* op. 53, za četiri glasa, hor i orkestar

U dobroj tradiciji koja je već karakteristika Horskog festivala u Nišu, i ovogodišnje "Internacionalne horske svečanosti" otpočele su izvođenjem dela jednog savremenog kompozitora. Ovoga puta bila je to *Vokalna simfonija* op. 53, za četiri glasa, hor i orkestar Dimitrija Bužarovskog, autora iz Makedonije.

Delo kojim se Bužarovski, (inače malo poznat srpskoj muzičkoj javnosti), predstavio, otkrilo nam je stvaraloca koji je u svoje stvaralačko pero utkao različite komponente muzičkog izražavanja. To se ne ogleda samo u velikoj vokalno-instrumentalnoj formi (u čijem je izvođenju učestvovalo 4 solista, dva horska ansambla, dva simfonijska i jedan gudački orkestar) već i u izražajnim sredstvima koja predstavljaju svojevrsnu sintezu prošlosti i sadašnjosti, tradicije i budućnosti.

Baza muzike Dimitrija Bužarovskog svakako je makedonski folklor, pregnantnog zvuka i interesantnog ritma, koji stvaralocu pruža mogućnost za različito zvučno eksperimentisanje. Bez tendencije da njegova partitura bude avangardna u kontekstu današnjeg vremena, kompozitor gradi zvučno tkivo u kome se smenjuju jednostavni folklorni segmenti sa velikim zvučnim celinama, a oni zajedno prerastaju u novu dimenziju u kojoj prepoznamo zvučnost sadašnjeg vremena. Iako kompozitor koristi tradicionalne muzičke forme, muzička materija koja ga inspiriše daje *Vokalnoj simfoniji* specifičnu dimenziju u kojoj je 'prepoznatljivost' osnovna karakteristika muzičkog jezika. Tu 'prepoznatljivost' omogućava folklorni muzički materijal, kako u svom osnovnom obliku, tako i u novom zvučnom ruhu u kome ritam postaje regulator muzičkih zbivanja i inicijator muzičkog toka. Vokalna deonica solista, interpretativno zahtevna, kao i tretman horskog ansambla, koji nije korišćen samo u domenu vokalnog idioma, već kao specifična zvučna boja, koja u mnogome doprinosi atmosferi muzike, specifičan su stvaralački izraz na osnovu koga kompozitor gradi svoju partituru. Ona ponekad podseća na veliki kolaž, koji se izgrađuje na zajedničkoj uporišnoj tački, a to je folklor, kao tradicija koja je svima prepoznatljiva. U kontekstu muzike ta tradicija nema samo lokalni karakter, već se muzika tretira kao globalno sredstvo komunikacije koje nema granice. Zato je i partitura Bužarovskog lišena svakog elitizma, te komunikativna sa širokim slušalištem, što njegovom delu daje mogućnost da živi na muzičkoj sceni kao ostvarenje koje ne komunicira samo sa uskim krugom ljudi, već ostvaruje kontakt sa svima onima koji su otvoreni za ovakvu vrstu zvuka. U skladu sa autorovim muzičkim jezikom (o kome smo informisani iz programske knjižice Festivala) ovo delo bi se, takođe, uslovno moglo definisati i kao multižanrovsko, jer u njemu prepoznamo muzičke elemente pop-kulture 20. veka, poput ritma džeza, na primer. Međutim, ovakvo tumačenje dovodi na sasvim pogrešan put razumevanja partiture Bužarovskog, koja je od prve do poslednje note satkana od folklorne materije. Melodika uskog, ali pevnog ambitusa i ritam, kao osnovne komponente folklor, te agogika i kompoziciona sredstva, doveli su prvobitni zvuk narodne melodije u kontekst novog vremena. Tretman instrumenata i glasova, njihovo naslojavanje i raslojavanje kroz orkestarske i horske deonice, te specifična uloga solista, koji treba da nas podsete i vrata u zvučnu suštinu partiture, ukazuju na osmišljeni stvaralački put koji spretno uklapa, pre svega, zvučno vreme u kome se odvija ova partitura, a koje u istu ravan dovodi prošlost i sadašnjost, te postaje svojevrsna zvučna apoteoza činjenice da bez tradicije nema ni budućnosti.

Sasvim opravdano *Vokalnu simfoniju* Bužarovskog oslobodili bismo i odrednice - multistilska. Iako u njenom zvuku prepoznajemo čitavu paletu asocijacija na različite muzičke žanrove, iako bismo i u domenu muzičke forme i korišćenih kompozicionih tehnika mogli govoriti o različitim elementima, iskra ovog dela, njegov pokretač, njegov konstruktor, i njegova suština jeste Folklor. Zato ona i nosi u sebi taj element 'prepoznatljivosti' koji prepoznajemo ne samo kao folklor, već kao nešto što je duboko usađeno u naše korene, iz čega je, takođe, izrasla i savremena kultura čije elemente čujemo u ovom delu.

Vokalna simfonija Dimitrija Bužarovskog ne samo da je delo koje ima svoju publiku, što je pokazala i publika na Letnjoj pozornici na Tvrđavi u Nišu, već je ostvarenje koje predstavlja dobar reprezent muzičkog stvaralaštva u našem okruženju. Zato je i ova lepa inicijativa odgovornih u okviru "Internacionalnih horskih svečanosti" za svaku pohvalu, a istovremeno i smernica za buduće Festivale, koji bi trebalo da nam otkriju nove autore i nova savremena dela.

mr Aleksandra Paladin, muzikolog

Beograd,
05.09.2008.